

Пурніма — це повня.

Благодатна.

Романтична.

Сяйлива.

Не рідкісна, проте ритмічна. Настає щомісяця, надійно, як дихання. Сходить, потім заходить. Вирастає від уламка до цілого.

Ховається в темряві, а потім спалахує у цілковитій, круглій величі.

Тільки щоб знову зникнути, півмісяць за півмісяцем.

Але завжди ціла за темнотою.

Вони казали йому ніколи не забувати, що він — земля, а вона — місяць.

Це єдиний шлях. Щоб вони обоє усвідомлювали, де вони, поки обертаються навколо сонця.

Якби вона дізналася, що сама може бути землею, а він дозволив би собі бути місяцем, вони спричинили б затемнення. Занурили б усесвіт у нескінченну ніч, спалили б його.

Або, може,

Вони б осліпли від темряви, щоб заново пізнати світло.

Вони б згоріли у світлі, щоб заново пізнати темряву.

Один ніщо без іншого.

Вона часом земля, а часом — місяць.

Він часом земля, а часом — місяць.

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

БІНДУ

Те, як жінка носить червоне, розповість вам усе, що потрібно знати про те, якою вона себе бачить. Коли я вперше зустрів Бгану, на ній було червоне бікіні.

Зі щоденника Оскара Сета

Не щодня хтось заповідає вам мільйон доларів без попередження чи можливості його повернути, хоч би як ви цього хотіли. Роками Бінду Десаї вважала, що життя — це низка лих, які от-от можуть трапитися, вони наче крихкі намистини, нанизані на нитки різної міцності. Єдиний спосіб не дати їм розсипатися — це стояти непорушно і тримати їх якомога обережніше. А потім, коли двадцять шість років тому її чоловік помер на третій день після тридцять дев'ятої річниці Бінду, вона запряглася скинути їх і — *уперед! у танець!* Їй було байдуже, що намистини розіб'ються вщент. Вона збиралася *жити*.

Але в її місцевості, у Мумбаї, всі знали її. Вона була місис Бінду Десаї, дружина лікаря Раджендри Десаї, мати Ашіша Десаї, який навчався на інженера десь в Америці.

Звісно, її вибір, уже вдовою, і далі вбиратися в яскраве зустріли поблажливими посмішками. Але коли замість

звичного шальвар-камізу вона почала виходити з дому в блузках і штанах за західною модою — жінки з будинку почали уникати її. Особливо якщо вона навідувалася до них, коли чоловіки вже повернулися з роботи.

І виявилося, що пуститися *вперед! у танець!* насправді не так уже й легко, бо всі її подруги досі носять свої крихкі намистини.

Тим часом її син заявив, що одружився з дівчиною, яку зустрів в Університеті Флориди. І що вони кохають одне одного вже три роки. Ашіш розповів про неї Бінду по секрету, бо його батько ніколи б не дав згоди на шлюб свого сина з католичкою. Навіть індійського походження. Ну, з американкою індійського походження.

Батьки Еліші були родом з Гоа, але вона виросла в Америці. Бінду, й сама народжена в Гоа, почувалася так, наче виборола особливий приз у якомусь міжбатьківському змаганні, коли Ашіш обрав собі дружину з її рідного міста... Шкода тільки, що Раджендра так ніколи й не дізнається про її виграш у цьому подружньому суперництві.

А ще її чоловік ніколи не дізнається (бо помер і залишив Бінду саму), що вона змогла вільно переїхати до Америки й оселитися в Ашіша та Еліші, бо, коли в них народилася Каллі, вони ще навчалися в магістратурі та потребували допомоги у вихованні доньки. Деякі випадковості справді дивовижні.

Невістка була однією з тих, кого Бінду любила понад усе у світі. Звичайно, вона — як могла б делікатно висловитися Бінду — трохи скута. Із тих, хто мусить завжди все робити правильно. Але Бінду не проти. Їй подо-

бається, коли люди почуваються вільними бути такими, якими є насправді.

А два роки тому, коли Ашіш та Еліша розлучилися після двадцяти трьох років шлюбу, Бінду обрала жити з невісткою. По-перше, Еліша попросила її про це. По-друге, тепер Бінду рухалася і танцювала під свою дудку. Принаймні наскільки могла, чим у шістдесят п'ять років можна було сміливо пишатися.

Утім це не означало, що час від часу вона не була такою злою на невісточку, що хотіла втопити її в сусідньому ставку. Цього ранку між ними сталася одна з таких сварок, спровокованих чимось настільки дріб'язковим, що на півшляху забуваєш, із чого заварилася та катавасія.

Почалось із порожнісінької чашки з-під масала-чаю. Бінду залишила на журнальному столику цю безневинну посудину, бо всі її думки крутилися навколо несподіваного мільйона доларів. З якого дива хтось заповідав таку, непристойно велику суму грошей жінці, мало не занапаستивши її життя? Чого він прагнув, окрім як розворушити старі рани та давні таємниці? Відколи ці гроші з'явилися, Бінду почувалася так, наче її збила вантажівка, наповнена всіма ганебними помилками її молодості.

Еліша у своїй пасивно-агресивній манері накинулася на Бінду через те, що та не підклала під чашку підставку, а насправді вона, мабуть, переймалася новою витівкою, яку утнула її шефиня-тиранка.

— Це лишень столик, Елішо! Йому не боляче. До того ж він і так потворний, — огризнулася Бінду.

Журнальний столик Еліші подарувала мати. Тож зрозуміло, чому він потворний і чому потребує ретельного догляду. Якби Біндина воля, вона б купувала тільки ті меблі, на яких можна танцювати, причому на підборах!

Однак тієї фрази не слід було казати, і саме відтоді все вийшло з-під контролю. Образливі слова сипалися навкруги, крихкі намистини розбивалися одна за одною, аж поки Бінду не заявила, що йде на день відкритих дверей у житловий комплекс для літніх людей, куди Деббі Романо надокучливо прохала піти з нею.

Деббі жила за кілька будинків від дому, який Бінду ділила з Елішею у Нейплзі, штат Флорида. Уже багато років Деббі складала Бінду товариство під час прогулянок. Вони проходили по п'ять миль і обидві зобов'язалися не пропускати ні дня.

Протягом останнього року Деббі, на десять років старша за Бінду, почала повторюватися під час розмов. Бінду у відповідь навчилася не зважати на те, що вже чула раніше. Коли годинами ходиш поруч із кимось, легко сплутати таке товариство з дружбою, але Бінду не мала проблем із цим. Точне визначення природи стосунків і відповідне реагування на них було однією з найбільших її навичок.

— Може, мені вже час з'їхати звідси? — кинула Бінду в завершальних конвульсіях їхньої безглуздої сварки.

Еліша видала один зі своїх звуків, що водночас скидався на сміх, стогін і глузування.

Якби не цей дурнуватий звук, Бінду відмовила б Деббі та не стояла б тепер у червоній літній сукні, яку придбала в інтернет-магазині та не знала куди вдягти.